

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ในรูปของการวิจัย Pre test – Post test Control Group Design โดยมี ศึกษากิจกรรมดนตรีที่มีต่อการพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง : กรณีศึกษาสถาบันราชานุกูล ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย โดยสรุปดังนี้

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง ชาย - หญิง อายุระหว่าง 13 - 18 ปี โรงเรียนราชานุกูล สถาบันราชานุกูล

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง โรงเรียนราชานุกูล สถาบันราชานุกูล ปีการศึกษา 2547 อายุระหว่าง 13 - 18 ปี ระดับเชาวน์ปัญญา 35 - 49 จำนวน 16 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 แบบสังเกตพฤติกรรมทางด้านอารมณ์

3.2 โปรแกรมกิจกรรมดนตรี ประกอบด้วยเครื่องดนตรีดังนี้

- กลอง
- ฉิ่ง
- ระนาดเอก
- อังกะลุง

4. การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ เป็นการใช้กิจกรรมดนตรีปรับพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ของเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง ใช้เวลาทั้งหมด 12 ครั้ง รวมใช้เวลาทดลองทั้งสิ้น 12 สัปดาห์ การสังเกต การบันทึก และการใช้กิจกรรมดนตรี แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 ใช้เวลา 1 ครั้งๆ ละ 30 นาที สังเกตเพื่อบันทึกข้อมูลที่เป็นจริง นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานก่อนดำเนินการทดลอง
- ระยะที่ 2 ใช้เวลา 3 ครั้งๆ ละ 60 นาที เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มทดลอง
- ระยะที่ 3 ใช้เวลา 4 ครั้งๆ ละ 30 นาที เป็นการใช้กิจกรรมดนตรีกับเด็กกลุ่มทดลอง
- ระยะที่ 4 ใช้เวลา 4 ครั้งๆ ละ 30 นาที เป็นขั้นการนำกิจกรรมดนตรีกลับมาใช้อีกครั้ง ซึ่งมีระยะเวลาห่างจากรยะที่ 2 เป็นเวลา 1 สัปดาห์

โปรแกรมกิจกรรมดนตรี 8 กิจกรรม สรุปได้ดังนี้

1. โปรแกรมที่ 1 จังหวะ (Rhythm)

ชื่อ เคาะกลองนำ หนูทำตาม

กิจกรรม

ผู้วิจัยสาธิตการทำจังหวะง่ายๆ และให้ผู้ช่วยวิจัยทำจังหวะตาม เช่น

เคาะกลอง 2 ครั้ง	ผู้ช่วย ตบมือ 2 ครั้ง/เคาะกลอง	2	ครั้ง
เคาะกลอง 4 ครั้ง	ผู้ช่วย ตบมือ 4 ครั้ง/เคาะกลอง	4	ครั้ง

ผู้วิจัยทำจังหวะโดยการเคาะกลอง โดยทำสลับกัน แล้วให้นักเรียนคอยฟังและทำจังหวะตามพร้อมๆกัน

โปรแกรมที่ 2 ทำนอง (Melody)

ชื่อ อังกะลุงประสานใจ

กิจกรรม

- แนะนำวิธีจับอังกะลุงอย่างถูกต้อง
- นักเรียนเขย่าอังกะลุงเพลง ลาวครวญ

โปรแกรมที่ 3 ระดับเสียง (Pitch)

ชื่อ เปล่งเสียงहरषष

กิจกรรม

- ให้นักเรียนฟังเสียงตัวโน้ตแต่ละตัวจากเครื่องดนตรีไทย เช่น ระนาดเอก อังกะลุง (โด เร มี ฟา ซอล ลา ที)
- ผู้ช่วยวิจัยเปล่งเสียงตามตัวโน้ตให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง

- ให้นักเรียนเปล่งเสียงพร้อมกับเครื่องดนตรีที่ผู้วิจัยใช้

โปรแกรมที่ 4 ความเข้มของเสียง (Color Intensity)

ชื่อ หน้าเอก-เบาผู้

กิจกรรม

- ผู้วิจัยสาธิตการเคาะ , ตีเครื่องดนตรีและเลียนแบบการทำจังหวะ หน้า - เบา เช่น
 ผู้วิจัยตีกลองเสียง หน้า 2 ครั้ง ผู้ช่วยตีกลองเสียง หน้า 2 ครั้ง
 ผู้วิจัยตีกลองเสียง เบา 2 ครั้ง ผู้ช่วยตีกลองเสียง เบา 2 ครั้ง
 ผู้วิจัยตีกลองเสียง หน้า 2 ครั้ง , เบา 2 ครั้ง ผู้ช่วยตีกลองเสียงหน้า 2 ครั้ง
 เบา 2 ครั้ง
- ให้นักเรียนฟังเสียงและทำตาม

หมายเหตุ ผู้วิจัยสามารถปรับเปลี่ยนการตีกลองได้หลายรูปแบบ ตามความเหมาะสม

โปรแกรมที่ 5 ธรรมชาติของเสียง (Tone Color)

ชื่อ เสียงสัตว์อัศจรรย์

กิจกรรม

- ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยสาธิต กิจกรรมการเลียนแบบสมมุติแทนเสียงสัตว์ เช่น ช้าง หมู
 โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1	เป็นเสียง	แมว	ผู้ช่วยวิจัยทำเสียง	เหมียว
กลุ่มที่ 2	เป็นเสียง	หมู	ผู้ช่วยวิจัยทำเสียง	อู๊ด

- ผู้วิจัยและนักเรียนร้องเพลง “ช้าง”
- ผู้วิจัยเลียนเสียงหมู และผู้ช่วยวิจัย เลียนเสียงแมว แทนเนื้อร้อง “ช้าง”
- เริ่มกิจกรรม โดยผู้วิจัยให้นักเรียนสลับกันร้องทีละประโยคเพลง หรือร้องพร้อมกัน
 จนจบเพลง

โปรแกรมที่ 6 ความจำ (Memorization)

ชื่อ สัตว์เลี้ยงแสนรัก

กิจกรรม

- ให้นักเรียนฟังเพลง “คุณตาเลี้ยงสัตว์”
- ให้นักเรียนร้องทีละประโยค จนจบเพลง

- ผู้วิจัยและนักเรียนทุกคนร้องเพลง เมื่อถึง ประโยค “หน้าพักทำนา คุณตาเลี้ยงเป็ด”
ผู้วิจัยให้เด็กร้อง
- เริ่มเล่นและร้องเพลง (จนครบทุกคน)

โปรแกรมที่ 7 ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)

ชื่อ เสกสรรบรรเลงเสียง

กิจกรรม

- ทดสอบนักเรียนทีละคน โดยมีเครื่องดนตรีไทย เช่น ระนาดเอก อังกะลุง ให้ 1 ชิ้น
- ให้นักเรียนปฏิบัติกับเครื่องดนตรีเพื่อให้เกิดเสียงและจังหวะต่างๆ โดยคิดสร้างสรรค์

โปรแกรมที่ 8 ความพึงพอใจ (Satisfaction)

กิจกรรม

ความพึงพอใจเป็นการแสดงทางด้านความรู้สึก อารมณ์ การได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ได้รับ ในขณะที่ปฏิบัติการเล่นดนตรีหรือการขับร้อง เช่น ความสนุกสนานร่าเริงแจ่มใส ความสนใจในกิจกรรมความซาบซึ้งในบทเพลง/เนื้อเพลง เป็นต้น

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของเด็กในกิจกรรมที่ 1 – 7
2. สังเกตสีหน้า อาการในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมว่ามีความสุข สนุกสนานหรือไม่

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. กิจกรรมดนตรีที่มีความเหมาะสมในการปรับพฤติกรรมด้านอารมณ์ของเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง (กลุ่มทดลอง) ได้เด่นชัดมากที่สุด ตามลำดับดังนี้
 - 1.1 กิจกรรมที่ 4 ความเข้มของเสียง
 - 1.2 กิจกรรมที่ 7 ความคิดสร้างสรรค์
 - 1.3 กิจกรรมที่ 6 ความจำ
 - 1.4 กิจกรรมที่ 8 ความพึงพอใจ
 - 1.5 กิจกรรมที่ 2 ทำนอง และกิจกรรมที่ 3 ระดับเสียง
 - 1.6 กิจกรรมที่ 1 จังหวะ
 - 1.7 กิจกรรมที่ 5 ธรรมชาติของเสียง

2. เด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลางกลุ่มทดลอง ที่ได้รับกิจกรรมดนตรีของผู้วิจัย มีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ลดลงกว่าเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลางกลุ่มควบคุม กล่าวคือ พัฒนาการทางด้านอารมณ์ของเด็กกลุ่มทดลองสูงขึ้นกว่าเด็กกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับกิจกรรมดนตรีของผู้วิจัย

อภิปรายผล

จากการศึกษากิจกรรมดนตรีที่มีต่อพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง กรณีศึกษาสถาบันราชานุกูล ปรากฏผลดังนี้

เด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง (กลุ่มทดลอง) จำนวน 8 คน ที่มีอายุระหว่าง 13 – 18 ปี มีระดับเชาวน์ปัญญา 35 – 49 มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ดีขึ้นกว่าเด็กกลุ่มควบคุม แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมดนตรีที่เหมาะสม มีส่วนช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของสวอนสัน (Swanson, 1988: 175) ที่พบว่า กิจกรรมดนตรีทำให้เด็กออติสติก ซึ่งเป็นเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ มีการพัฒนาความสามารถ ในด้านความรู้ความเข้าใจ อารมณ์ทักษะทางสังคม ทักษะด้านดนตรีรวมทั้งทักษะด้านกล้ามเนื้อสูงขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพิน แทนรัตนกุล และคณะ (2539) ทำการวิจัยเรื่อง “ผลของการใช้กลุ่มดนตรีบำบัด โดยอังกะลุงที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ป่วยจิตเวชเรื้อรัง” ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองผู้ป่วยในกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่าผู้ป่วยในกลุ่มควบคุม

จากการทำกิจกรรมดนตรี สามารถเรียงลำดับความชอบของเด็กต่อชนิดเครื่องดนตรีคือ กลอง ฉิ่ง ระนาดเอก อังกะลุง เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

1. อังกะลุง
2. กลอง
3. ระนาดเอก
4. ฉิ่ง

กิจกรรมดนตรีที่มีความเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน ช่วยส่งเสริมให้เด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลาง มีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ดีขึ้น (กล่าวคือ มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของเด็กกลุ่มทดลองสูงขึ้น) ทั้งนี้เนื่องจากเสียงดนตรีช่วยทำให้เด็กเกิดสมาธิ สามารถสร้างระเบียบและควบคุมตนเองได้เหมาะสม

กิจกรรมดนตรีนี้เป็นพื้นฐานทางดนตรีที่สำคัญ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด การเรียนรู้ในกิจกรรมทั้ง 8 จะทำให้เด็กได้รับการเรียนรู้ด้านดนตรีโดยปราศจากความเครียด กิจกรรมดนตรีที่เหมาะสม จะมีส่วนช่วยเสริมทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น (รศ.ดร. บุษกร สำโรงทอง, สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2547)

ข้อค้นพบที่ได้จากการสังเกตนอกเหนือจากการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้นอกจากการทดสอบสมมติฐานแล้ว ผู้วิจัยยังสังเกตพบว่า เด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลางที่ทำกิจกรรมดนตรี มีความตั้งใจที่จะร่วมทำกิจกรรมดนตรี ถึงแม้ว่าจะมีอาการเงินอายน้อยบ้าง เด็กส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ กล้าแสดงออกมากขึ้น

ในการทำกิจกรรมดนตรีครั้งนี้ ทำให้เด็กเกิดความสามัคคี บางคนที่ไม่ค่อยคุย ไม่เล่นกับเพื่อน หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมดนตรี และได้ดู เห็นเพื่อนๆ ของตนเองเล่นแล้ว ก็อยากจะทำตามดู เด็กบางคนมีความบกพร่องทางร่างกายในเรื่องของการพูดไม่ชัด ออกเสียงได้ไม่ค่อยดี เด็กบางคนเดินไม่ค่อยมีแรง แต่มีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมเหมือนเด็กคนอื่น โดยเฉพาะกิจกรรมดนตรีที่เป็นกลุ่ม การร้องเพลง การเขย่าอังกะลุง เป็นต้น

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมดนตรีที่มีความเหมาะสม มีผลส่งผลให้เด็กมีความกระตือรือร้น มีความสุขสนุกสนานนอกเหนือจากการที่มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องการปรับพฤติกรรมของเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา เพื่อส่งเสริมการแสดงออกถึงความเป็นภาวะผู้นำ โดยใช้กิจกรรมดนตรี เพราะในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มองเห็นถึงศักยภาพของเด็กบางคนที่มีความสามารถ มีความรับผิดชอบและพฤติกรรมหลายอย่างที่บ่งบอกถึงความเป็นผู้นำได้ หัวข้อที่น่าทำการศึกษาวิจัยจึงน่าจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมดนตรีที่ถูกสร้างขึ้นเป็น โปรแกรมพิเศษ เพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กกลุ่มนี้ให้ได้สูงสุด